

МОЗ КРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВОЇ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ТА ПАТЕНТНО-ЛІЦЕНЗІЙНОЇ РОБОТИ
(УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

*про наукову (науково-технічну) продукцію, отриману за
результатами наукової, науково-технічної та науково-організаційної
діяльності підприємств, установ, організацій Міністерства охорони
здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національної
академії медичних наук України призначену для практичного
вжиття у сфері охорони здоров'я*

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Український центр наукової медичної інформації
та патентно-ліцензійної роботи
(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№ 84 - 2019

Випуск № 6 з проблеми
«Гігієна навколишнього середовища»

НАПРЯМ ВПРОВАДЖЕННЯ КЕРІВНИКАМ
СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ПИТАНЬ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОБЛАСНИХ,
АДМІНІСТРАЦІЇ

**АЛГОРИТМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ОСВІТНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ**

УСТАНОВИ-РОЗРОБНИКИ:

ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ІМ. О. М. МАРЗЕСВА НАМН УКРАЇНИ»

А В Т О Р И:

д. мед. н.проф. ГУЛІЧ М. П.
к.мед.н. ПЕТРЕНКО О.Д.
к.б.н. ЛЮБАРСЬКА Л.С.
к.мед.н. КОБЛЯНСЬКА А.В.
к.б.н. ХАРЧЕНКО О.О.
к.б.н. ЯЩЕНКО О.В.

УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ

м. Київ

Суть впровадження: підвищення рівня обізнаності та усвідомлення студентською молоддю загрози для здоров'я поведінкових факторів ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань для зміни поведінки шкільної аудиторії.

Пропонується для впровадження в практику спеціалістів у галузі громадського здоров'я, освіти та наукових працівників.

«Алгоритм впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій в навчальний процес вищих навчальних закладів України» (далі Алгоритм) розроблено у відповідності та на підтримку «Національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку на період до 2030 року» (2018 р.) та «Комунікаційної стратегії Профілактика/попередження неінфекційних захворювань в Україні до 2025 року», схваленого експертами МОЗ і європейського бюро ВОЗ в Україні.

Оперативні завдання:

1. Впровадити в навчальний процес вищих навчальних закладів сучасні навчальні та освітні матеріали з питань здорового способу життя, профілактики неінфекційних захворювань (НІЗ) та чинників ризику розвитку НІЗ.

2. Підвищити рівень знань студентської молоді щодо важливості здорового способу життя, підтримки належної маси тіла, профілактики неінфекційних захворювань.

3. Підвищити обізнаність студентів щодо загрози для здоров'я поведінкових факторів ризику розвитку НІЗ.

4. Підвищити у студентської молоді мотивацію здорового способу життя для збереження здоров'я та подальшого життєвого успіху.

Виконання всіх заходів в рамках даного Алгоритму будуть здійснюватися за наступними принципами:

1. Свочасність: всі заходи виконуються з врахуванням раніше отриманих даних, останніх індикаторних показників ефективності Алгоритму а також відповідно до нормативних документів даної галузі.

2. Адаптивність: виконання Алгоритму допускає внесення змін запланованих заходів на різних рівнях реалізації відповідно до результатів вже виконаних заходів.

3. Екстраполяція: можливість застосування Алгоритму для підвищення рівня обізнаності та усвідомлення щодо ризиків розвитку неінфекційних захворювань іншими когортами населення.

4. Структурованість: всі заходи виконання Алгоритму здійснюються відповідно до викладених принципів, рівнів та заходів.

5. Безперервний моніторинг: оцінка ефективності виконання Алгоритму, як в кінці всього періоду реалізації алгоритму, так і після кожного проведеного заходу.

6. Обґрунтованість: розробка будь-якого заходу ґрунтується на показниках результативності попередньо впроваджених заходів та дані проведеного первинного соціологічного опитування (моніторингу).

Основними виконавцями Алгоритму, які забезпечують розробку та впровадження запланованих заходів, контроль за виконанням плану та моніторинг ефективності, є:

- Адміністрація ВНЗ – участь в розробці і впровадженні освітніх технологій, організація соціальних опитувань в рамках Алгоритму

- Викладачі ВНЗ (кафедри, які викладають здоров'язберігаючі дисципліни) – безпосереднє впровадження

- Наукові установи, що мають пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі громадського здоров'я – забезпечують науковий супровід, оцінку ефективності Алгоритму, накопичення даних та їх аналіз з метою пошуку ефективних методів вирішення проблем

- Центральні та регіональні медіаресурси

• Представники організації, що надають послуги з організації громадського харчування в ВНЗ

Всі заходи, заплановані в рамках реалізації Алгоритму розробляються та впроваджуються з урахуванням особливостей, інтересів і пріоритетів студентської молоді, на яку вони спрямовані (табл. 1).

Таблиця 1. Заходи впровадження освітніх здоров'язберігаючих технологій.

№ з/п	Напрямок	Виконавці	Заходи
1	2	3	4
1.	Координація дій і контроль за виконанням заходів Алгоритму	Адміністрація ВНЗ; Наукові установи, що мають пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі громадського здоров'я	розробка стандартизованих освітніх здоров'язберігаючих технологій для впровадження в навчальний процес ВНЗ
			підвищення компетентності виконавців Алгоритму, збагачення освітніх програм післявузівської підготовки педагогічного складу щодо факторів ризику розвитку НІЗ
2.	Науковий супровід освітніх технологій	Наукові установи, що мають пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі громадського здоров'я	моніторинг та оцінка результативності і ефективності Алгоритму, акумулювання та аналіз даних соціологічних опитувань
			організація, проведення та підтримка наукових досліджень, щодо поширення неінфекційних захворювань, нерационального харчування, низької фізичної активності, ризикової поведінки серед студентської молоді, пошук ефективних методів вирішення проблем, пов'язаних з цим
3.	Інформаційне забезпечення впровадження Алгоритму	Адміністрація ВНЗ; Наукові установи, що мають пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі громадського здоров'я; центральні та регіональні медіаресурси	підтримка веб-сайту щодо поширення якісної та актуальної інформації, освітніх матеріалів та програм, можливість проведення онлайн-опитування
			поширення інформації щодо здорового способу життя в суспільстві шляхом залучення центральних та регіональних медіа-ресурсів
4.	Забезпечення освітнього процесу	Адміністрація ВНЗ; Викладачі ВНЗ (кафедри, які викладають здоров'язберігаючі предмети)	впровадження освітніх здоров'язберігаючих технологій в навчальний процес ВНЗ
			збільшення кількості годин позанавчальних спортивних заходів
5.	Отримання даних та відповідне корискування	Адміністрація ВНЗ; Викладачі ВНЗ (кафедри, які викладають	проведення соціологічних опитувань студентської молоді щодо факторів розвитку НІЗ
			участь в первинній розробці та

	освітніх програм	здоров'язберігаючі предмети); Наукові установи, що мають пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі громадського здоров'я	корекції освітніх здоров'язберігаючих технологій з врахуванням профілю ВНЗ та особливостей соціальних показників студентської молоді
6.	Забезпечення доступності здорового способу життя	Адміністрація ВНЗ; представники організацій, що надають послуги з організації громадського харчування в ВНЗ	забезпечення доступності спортивних споруд та майшанчиків для студентської молоді підвищення доступності здорового харчування та обмеження доступності продуктів, які не рекомендуються до споживання в закладах громадського харчування, які обслуговують ВНЗ

Впровадження в навчальний процес ВНЗ здоров'язберігаючих освітніх технологій має відбуватись покроково з послідовним виконанням наступних задач, що забезпечить ефективність Алгоритму та його чутливість до змін відповідних соціологічних показників (рис 1.)

Обов'язковою первиною задачею впровадження освітніх технологій є вивчення за допомогою анкетно-опитувального методу показників обізнаності та усвідомлення факторів розвитку НІЗ, виявлення груп ризикової поведінки. Психологічна допомога особам з ризиковою поведінкою організовується на базі медичної установи, за якою закріплено надання медичної допомоги студентам та, за наявності, фахівцями психологічної служби самого ВНЗ.

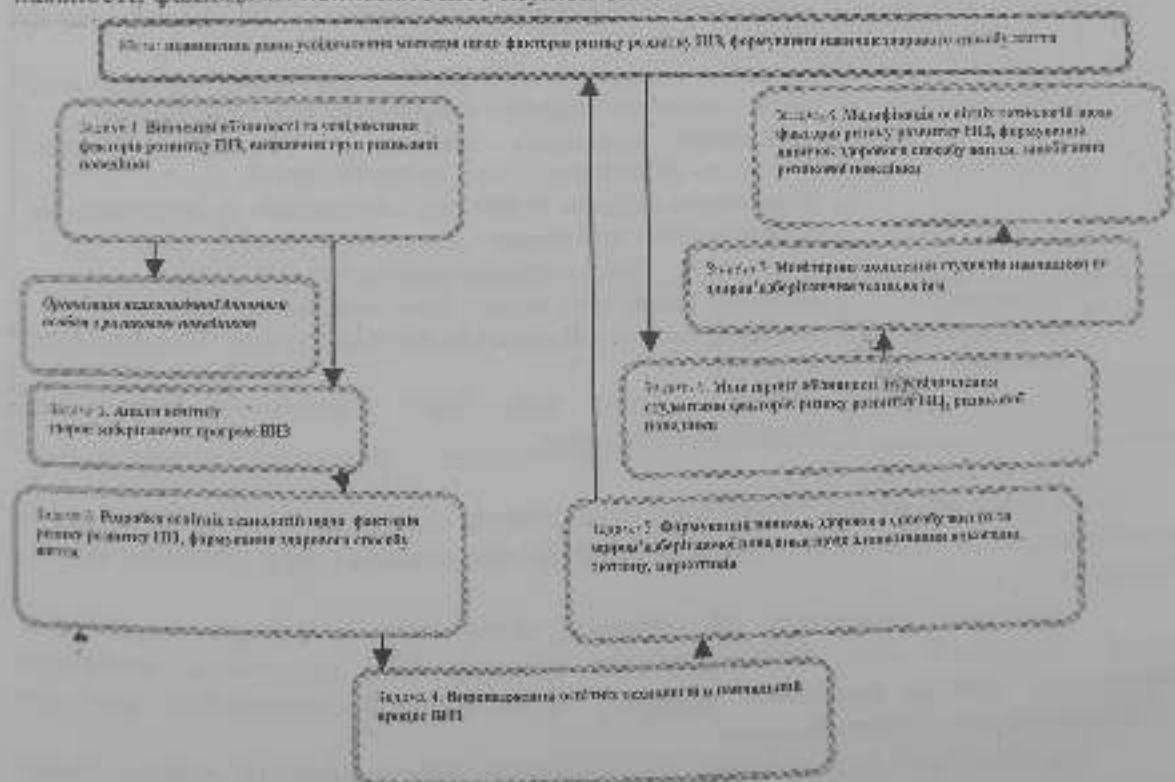

Рисунок 1. Алгоритм впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій в навчальний процес ВНЗ

Розробка освітніх технологій щодо факторів ризику розвитку НІЗ має відбуватися на основі стандартизованих освітніх програм з врахуванням даних соціологічного опитування студентів та аналізу базових освітніх програм ВНЗ. Враховуючи отримані нами в ході анкетування дані освітні технології мають бути спрямовані на подолання шкідливих звичок та стереотипових уявлень щодо перешкоди до встановлення здорового способу життя та розкриття основних мотиваційних факторів покращення життя, покращення зовнішнього вигляду та здоров'я, успішність людей, які ведуть здоровий спосіб життя, його вплив на сімейний стан тощо.

Формування навичок здорового способу життя та здоров'язберігаючої поведінки є основним очікуваним результатом впровадження Алгоритму. Воно відбувається під дією навчального процесу, організації позанавчальних заходів студентів, медіа підтримки, підвищення доступності здорового харчування та спортивних споруд.

Оцінка ефективності впровадження Алгоритму базується на порівняльному аналізі даних соціологічних опитувань студентів на початку виконання Алгоритму (визначення порівняльних показників обізнаності та усвідомлення студентською молоддю факторів розвитку НІЗ, визначення особливостей освітніх технологій для даного контексту) та наприкінці проведеного навчального курсу з застосуванням освітніх технологій (визначення фактичних змін соціологічних показників, внесення коректив в планування наступних заходів виконання Алгоритму). Показники ефективності втілення Алгоритму наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 Показники ефективності впровадження Алгоритму

№ з/п	Показники	Очікувані результати
1.	результати соціологічних досліджень	-підвищення частки студентів, що виявляють обізнаність щодо основних факторів розвитку НІЗ -підвищення частки студентів, що виявляють усвідомлення щодо основних факторів розвитку НІЗ -підвищення частки студентів, що ведуть фізично активний спосіб життя -зниження показників споживання студентською молоддю солі, цукру, маргарину (спредів), солодких газованих напоїв тощо -підвищення показників усвідомлення студентами користі щоденного споживання свіжих овочів та фруктів -формування стійкого негативного відношення до таких явищ, як тютюнопаління, зловживання алкоголем, наркотиків тощо -формування стійкої мотивації кинути палити у курців
2.	поширеність ризикових форм поведінки	-зниження частки осіб, серед студентської молоді, які п'ють -зниження частки осіб, серед студентської молоді, які споживають наркотики -зниження частки осіб, серед студентської молоді, які зловживають алкоголем

До непрямих якісних показників ефективності впровадження Алгоритму також можна віднести зміни в законодавстві, ініційовані виконавцями щодо основних завдань Алгоритму.

Моніторинг показників ефективності Алгоритму забезпечує адаптивність освітніх технологій щодо факторів ризику розвитку НІЗ, можливість своєчасного коригування окремих навчальних програм, їх модифікації, накопичення даних для наукового аналізу та прогнозування.

Інформаційний лист складено в рамках НДР №0116U0007518 «Обґрунтування наукових засад реалізації заходів профілактики неінфекційних захворювань в Україні відповідно до цілей сталого розвитку» термін виконання 2016-2018 рр.

За додатковою інформацією з проблеми слід звертатися до авторів листа: д.
мед.н., проф. Гуліч М. П., к.мед.н. Петренко О.Д., к.б.н. Лобарська Л.С. тел. (044) 559
-16-81, e-mail: gulych@ukr.net, petronok@ukr.net, liubarskals@gmail.com.

Відповідальний за випуск: О. Мислицький

Підвищено до друку 28.11.2019 Друк арж 0,13 Схід-мед арж 0,08 Тір. 112 прим.

Замовлення № 84 Фотоофсетна лаб. Укрмедпатентінформ МОЗ України,
04071, Київ, вул. Межигірська, 43, каб. 46 (4 поверх).

Шановний колего!

Інформаційний лист є інтегрованим описом наукової (науково-технічної) продукції, що входить до Переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я (Наказ МОЗ України та НАМН медичної науки у сфері охорони здоров'я, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.12.2013 за № 2068/24600).

Інформаційний лист спрямований для використання керівниками структурних підрозділів (відповідного профілю) закладів охорони здоров'я України для моніторингу передових технологій діагностики та лікування з подальшим їх впровадженням у практику (Наказ МОЗ України від 14.03.2011 №142 «Про вдосконалення державної акредитації закладів охорони здоров'я»).